

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av 1 och 9 § lagen om pension för företagare samt 10 a och 19 c § lagen om pension för arbetstagare

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att lagen om pension för företagare skall ändras så att nyetablerade företagares försäkringspremie är 75 % av den premieprocentsats som fastställs årligen enligt lagen om pension för företagare. En företagare som omfattas av lagen om pension för företagare (FöPL-företagare) skall ha rätt till den föreslagna nedsatta försäkringspremien för nya företagare oberoende av ålder under de första 48 månaderna av företagareverksamheten. Om företagarens första företagareverksamhet pågår en kortare tid än 48 månader, skall försäkringspremien på företagarens yrkande beräknas enligt den nedsatta procentsatsen under följande företagareverksamhet för den tid som återstår av de 48 månaderna.

Ett villkor för tillämpningen av den föreslagna nedsatta försäkringspremien för nya företagare är att företagarens första företagareverksamhet som omfattas av lagen om pension för företagare inleds efter det att lagändringen har trätt i kraft. På en FöPL-företagare vars företagareverksamhet har in-

letts före den föreslagna lagändringen tillämpas bestämmelserna om nedsatt försäkringspremie för nyetablerade företagare sådana de lyder när den föreslagna lagändringen träder i kraft också efter det att lagändringen trätt i kraft.

I propositionen föreslås också att lagen om pension för arbetstagare ändras så att rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg som beviljats en arbetstagare skall kunna betalas till arbetsgivaren för samma tid och till samma belopp som arbetsgivaren har utbetalat lön till arbetstagaren. Genom hänvisningsbestämmelser skall den föreslagna ändringen också gälla andra förmåner som beviljas med stöd av den privata sektorns pensionslagar, med undantag för lagen om sjömanspensioner.

Vidare föreslås några i första hand tekniska justeringar av de nämnda lagarna.

De föreslagna lagändringarna avses träda i kraft vid ingången av 2001.

MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

Lagen om pension för företagare

Minimigränsen för arbetsinkomst enligt lagen

Med en företagare som omfattas av lagen om pension för företagare (468/1969, FöPL) avses en person som utför förvärvsarbete utan att stå i arbetsförhållande eller i tjänste- eller annat offentligt anställningsförhållande.

Enligt 1 § 3 mom. 2 punkten gäller lagen dock inte företagare, vars månatliga arbetsinkomst av förvärvsarbete som omfattas av lagen bör uppskattas till i medeltal mindre än det dubbla beloppet av det som förutsätts i 1 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare (395/1961, APL) och som enligt APL-indexnivån 2000 är 1 206,13 mark per månad. Det dubbla beloppet är 2 412,26 mark i månaden.

Tillämpningen av lagen på idrottsutövare

Enligt 1 § 4 mom. FöPL gäller lagen inte heller utövande av idrott. I 1 § 2 mom. APL finns en motsvarande bestämmelse.

Bestämmelser om pensionsskyddet för idrottsutövare finns i lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare (575/2000), som trädde i kraft den 1 juli 2000. I anslutning till att lagen utfärdades fogades en bestämmelse till 1 § 2 mom. APL, enligt vilken bestämmelser om pensionsskydd vid utövande av idrott finns i lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare. Något sådant tillägg gjordes inte till 1 § 4 mom. FöPL.

Nedsatt försäkringspremie för nya företagare

En företagare som omfattas av FöPL är skyldig att uppta en försäkring enligt lagen om hans företagarkerksamhet pågår i minst fyra månader. När företagaren tecknar pensionsförsäkring fastställs för honom eller henne en FöPL-arbetsinkomst, och på basis av denna arbetsinkomst bestäms försäkringspremien och intjänas pensionen. Arbetsinkomsten bedöms enligt de anvisningar som pensionsskyddscentralen utarbetat i samarbete med företagargorganisationerna.

Enligt 9 § 1 mom. är en företagare skyldig att betala en försäkringspremie som beräknas på grundval av den fastställda arbetsinkomsten med tillämpning av den premieprocentsats som fastställts av social- och hälsovårdsministeriet. Ministeriet fastställer årligen premieprocentsatsen till samma tal som det procenttal som kan uppskattas motsvara den genomsnittliga försäkringspremien i procent av lönerna för försäkring enligt minimivillkoren i lagen om pension för arbetstagare. År 2000 har premieprocentsatsen enligt FöPL genom beslut av social- och hälsovårdsministeriet (1285/1999) fastställts till 21.

Enligt 9 § 2 mom. är premieprocentsatsen för en företagare som inte fyllt 43 när han inleder verksamhet som omfattas av FöPL hälften av den i 1 mom. angivna premieprocentsatsen det år då företagarkerksamheten inleds och under de två följande kalenderåren. Om företagarens premieprocentsats dock har fastställts enligt 2 mom. på grundval av hans tidigare företagarkerksamhet, får han inte längre nedsatt försäkringspremie. Företagaren kan få nedsatt försäkringspremie endast på grundval av den första företagarkerksamheten under den tid med nedsatt försäkringspremie som nämns i bestämmelsen, även om det återstår sådan tid när en ny företagarkerksamhet inleds.

Enligt 3 § kan en företagare på ansökan

beviljas befrielse från försäkringsskyldigheten, om företagarens pensionsskydd och hans familjemedlemmars familjepensionsskydd har ordnats på något annat sätt så att de kan anses vara tillräckliga. När bestämmelsen om nedsatt försäkringspremie tillämpas räknas den tid under vilken företagaren är befriad från försäkringsskyldigheten som företagareverksamhetstid. Det innebär att tiden med nedsatt försäkringspremie kan fortsätta också under den tid som företagaren är befriad från försäkringsskyldigheten.

Om en företagare som omfattas av FöPL har försummat att teckna försäkring enligt lagen och inte heller efter det att han har fått en uppmaning korrigerar försummelsen inom en skälig tid som bestäms av pensionsmyndigheten, tecknar pensionsmyndigheten en försäkring för företagarens räkning. En bestämmelse om denna tvångsförsäkring finns i 12 § 1 mom. FöPL. Enligt 12 § 3 mom. kan en tvångsförsäkrad företagare inte få nedsatt försäkringspremie för nya företagare.

Bestämmelsen om nedsatt försäkringspremie för nya företagare trädde i kraft vid ingången av 1992, men den tillämpas på företagare, vars företagareverksamhet har börjat den 1 januari 1993 eller senare. En företagare har rätt till nedsatt försäkringspremie för nya företagare på grundval av ny företagareverksamhet också när en tidigare företagareverksamhet har upphört före 1993, om företagaren när han inleder ny företagareverksamhet den 1 januari 1994 eller senare fortfarande är under 43 år. Rätten att få nedsatt försäkringspremie för nya företagare påverkas inte heller av om en företagare som inlett företagareverksamhet den 1 januari 1993 eller senare har fått rätt till nedsatt försäkringspremie på grundval av de bestämmelser som företagare med små inkomster som gällde innan lagändringen trädde i kraft.

Lagen om pension för arbetstagar

Pensionsmyndighetens beslut

Enligt 10 a § 2 mom. APL skall pensionsmyndigheten, om en utredning av ett arbetsförhållande gäller ett ärende som pensionsmyndigheten enligt 1 § 6 mom. APL

skall avgöra, meddela ett beslut som avses i 1 mom. Lagens 1 § ändrades vid ingången av 2000 bl.a. så att de bestämmelser som fanns i paragrafens 6 mom. och till vilka gällande 10 a § 2 mom. skall hänvisa, flyttades till det nya 1 § 7 mom. I anslutning till detta ändrades dock inte hänvisningen till 1 § 6 mom. i 10 a § 2 mom. så att den skulle hänvisa till 1 § 7 mom.

Enligt 1 § 7 mom. skall saken avgöras av pensionsmyndigheten om det uppstår oklarhet om lagen om pension för arbetstagarare skall tillämpas på en viss arbetstagarare eller om det kan misstänkas vara fråga om kringgående av skyldigheten att ordna pensionsmyndigheten eller undvikande av att betala försäkringspremie.

Utbetalning av invalidpension, rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg till arbetsgivaren

Om utbetalning av invalidpension och rehabiliteringspenning till arbetsgivarens bestäms i 19 c § 1 mom. APL. Enligt bestämmelsen skall invalidpension eller rehabiliteringspenning som en pensionsanstalt har beviljat en arbetstagarare retroaktivt, om arbetsgivaren för samma tid utbetalt lön för sjukdomstiden, utbetalas på ansökan till arbetsgivaren, dock högst till det belopp som utbetalts i lön för samma tid. Pensionen utbetalas inte till arbetsgivaren till den del den med stöd av 4 d § 4 mom. APL skall utges till sjukförsäkringsfonden, och pension eller rehabiliteringspenning utbetalas inte heller till arbetsgivaren när arbetsgivaren med stöd av någon annan lag har fått ersättning för den lön som utbetalats för sjukdomstiden.

Bestämmelserna i APL om utbetalning av invalidpension och rehabiliteringspenning till arbetsgivaren ändrades i anslutning till de ändringar av lagen som gjordes 1999 till följd av revideringen av förmynderskapslagstiftningen och som trädde i kraft vid ingången av 2000. Då förenades bestämmelsen i 4 n § 4 mom. om utbetalning av rehabiliteringspenning till arbetsgivaren med 19 c § 1 mom. samtidigt som 4 n § 4 mom. upphävdes. Enligt det upphävda 4 n § 4 mom. utbetalades den del av rehabiliteringspenningen som motsvarade lönen till arbetsgivaren endast

om arbetsgivaren hade betalat lön för samma tid. Avsikten med bestämmelsen var att på så sätt förhindra att lön och rehabiliteringspenning utbetalades samtidigt, och bestämmelsen hade inte begränsats till att gälla enbart sådana situationer som gällde samtidigt utbetalning av retroaktiv rehabiliteringspenning och lön för sjukdomstid. Med stöd av 19 c § 1 mom. kan endast retroaktiv rehabiliteringspenning utbetalas till arbetsgivare och detta också endast om arbetsgivaren för samma tid har betalat lön för sjukdomstid.

I fråga om invalidpension motsvarar 19 c § 1 mom. den lagstiftning som gällde före den nämnda lagändringen.

I APL finns för närvarande inte någon bestämmelse om utbetalning av rehabiliteringstillägg till arbetsgivaren.

Enligt 19 c § 7 mom. utbetalas pensionen till arbetsgivaren i de fall som avses i 1 mom. endast under förutsättning att arbetsgivarens meddelande om utbetalning av pensionen har gjorts till pensionsanstalten minst två veckor före den dag då pensionen skall utbetalas. Enligt 4 n § 1 mom. APL gäller om rehabiliteringspenning och beslut som fattas om rehabiliteringspenning i tillämpliga delar vad lagen bestämmer bl.a. om betalning av pension. I praktiken har man i fråga om utbetalning av rehabiliteringspenning till arbetsgivaren i tillämpliga delar iakttagit begränsningsbestämmelsen i 19 c § 7 mom. APL.

1.1. Bedömning av nuläget

Lagen om pension för företagare

Minimigränsen för arbetsinkomst enligt FöPL

Minimigränsen för arbetsinkomst enligt FöPL definieras i 1 § 3 mom. 2 punkten FöPL som en månatlig arbetsinkomst. Där emot fastställs företagares arbetsinkomst i form av en årlig arbetsinkomst med stöd av 7 § FöPL och 6 § 1 mom. förordningen om pension för företagare (668/1969).

Både den minimigräns för arbetsinkomsten som fastställs i FöPL och den arbetsinkomst som fastställs för en företagare är bundna till APL-index. Det innebär att de justeras med ett APL-index som fastställs årligen. Pen-

sionsskyddscentralen meddelar arbetspensionsanstalterna årligen de APL-indextal som fastställts av social- och hälsovårdsministeriet och de gränsbelopp i mark som anges i arbetspensionslagarna justerade till årets indexnivå. Indexjusteringen av den arbetsinkomst som fastställts för en företagare görs av den pensionsanstalt där företagaren tecknat sin försäkring enligt lagen.

När pensionsanstalterna behandlar företagarens arbetsinkomst enligt 7 § FöPL som en årlig arbetsinkomst och den minsta möjliga arbetsinkomsten enligt 1 § 3 mom. 2 punkten som en månatlig arbetsinkomst, kan den årsinkomst som fastställts enligt den minsta arbetsinkomsten och den fastställda minimigränsen för arbetsinkomsten vara olika stora efter indexjusteringen. Om den årsinkomst som fastställts för företagaren efter indexjusteringen omräknad till en månatlig arbetsinkomst underskrider minimigränsen för arbetsinkomsten, kan företagarens arbetsinkomst inte registreras i pensionskyddscentralens register. Problemet kommer att lösas till denna del om också minimigränsen för arbetsinkomst enligt FöPL fastställs så att den gäller årsarbetsinkomsten. Maximigränsen för arbetsinkomst enligt lagen bestäms redan nu som arbetsinkomsten på årsnivå.

Tillämpningen av FöPL på idrottsutövare

I 1 § 4 mom. FöPL konstateras att lagen inte gäller utövande av idrott. För tydlighetens skull borde momentet innehålla en hänvisning till lagen om olycksfalls- och pensionskydd för idrottsutövare (575/2000). En motsvarande hänvisning finns redan i 1 § 2 mom. APL.

Nedsatt försäkringspremie för nya företagare

De gällande bestämmelserna om premienedsättning för nya företagare ersatte ett tidigare system med nedsatta försäkringspremier för företagare med små inkomster. Det främsta syftet med ändringen var att företagarna direkt ända från början skulle försäkra sin företagareverksamhet enligt en arbetsinkomst som motsvarade deras arbetsinsats. Detta mål har dock ännu inte helt uppnåtts, den arbetsinkomst som företagarna anmäler

bedöms fortsättningsvis vara mindre än vad företagarens arbetsinsats skulle förutsätta.

Social- och hälsovårdsministeriets företagarpremiearbetsgrupp har i sin promemoria (SHM arbetsgruppspromemorior 1997:15) konstaterat att åldersgränsen 43 år för nya företagare som får nedsatt försäkringspremie inte längre är ändamålsenlig. Åldersgränsen försätter nya företagare i olika situationer när det gäller konkurrensmöjligheterna. Dessutom har de nya företagarnas ålder stigit. Den åldersgräns som lagen sätter för nedsatt försäkringspremie är inte ägnad att understöda sysselsättningen av nya personer genom företagarkerksamhet.

Också definitionen på tiden med nedsatt försäkringspremie i de gällande bestämmelserna är problematisk. Eftersom en företagare har rätt till nedsatt försäkringspremie under det år då företagarkerksamheten inleds och under de två följande kalenderåren, kan tiden variera från två till tre kalenderår beroende på om företagarkerksamheten inleds i början eller slutet av året. Denna definition på tiden med nedsatt försäkringspremie är inte rättvis och i vissa fall kan den t.o.m. ha bidragit till att företagare skjutit upp försäkringen.

Enligt gällande bestämmelser kan nedsatt försäkringspremie beviljas endast under den första företagarkerksamhet som en företagare inleder efter det att lagen trädde i kraft. Tiden med nedsatt försäkringspremie kan alltså inte förlängas om företagarkerksamheten avbryts tillfälligt innan tiden med nedsatt försäkringspremie löpt ut, t.ex. på grund av moderskapsledighet, vårdledighet eller militärtjänst. Ett system som på detta sätt är begränsat till endast en företagarkerksamhetsperiod är styvt. Rätten till nedsatt försäkringspremie borde bibehållas, även om företagarkerksamheten av någon anledning avbryts emellan.

Lagen om pension för arbetstagare

Pensionskyddscentralens beslut

Hänvisningen i 10 a § 2 mom. APL till 1 § 6 mom. är felaktig. Hänvisningen borde göras till det nya 1 § 7 mom. som trädde i kraft vid ingången av 2000 och dit bestämmelserna som avses i hänvisningen flyttades.

Utbetalning av invalidpension, rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg till arbetsgivaren

I APL är utgångspunkten att en förmån betalas till den som förmånen beviljats till, om inte något annat uttryckligen bestäms i lag. Om detta finns en bestämmelse i 19 b 2 mom. Sedan ingången av 2000 har rehabiliteringspenning med stöd av 19 c § 1 mom. kunnat utbetalas till arbetsgivaren endast om en arbetstagare har beviljats rehabiliteringspenning retroaktivt och arbetsgivaren för samma tid har betalat arbetstagaren lön för sjukdomstid. Bestämmelsen i 19 c § 1 mom. måste uppfattas som ett undantag från bestämmelsen i 19 b § 2 mom. enligt vilken en förmån betalas till den förmånstagare till vilken den har beviljats. Det innebär att 19 c § 1 mom. skall tolkas i snäv bemärkelse och att ordalydelsen inte kan utvidgas till att omfatta andra situationer än de som uttryckligen nämns i bestämmelsen.

Rehabiliteringspenning betalas i avsikt att förhindra att en person vars yrkesinriktade rehabilitering understöds av en arbetspensionsanstalt blir arbetsoförmögen. Rehabiliteringspenningen utbetalas för rehabiliteringstiden. I vissa situationer kan den utbetalas också för tiden mellan rehabiliteringsbeslutet och rehabiliteringens början samt mellan olika rehabiliteringsperioder.

Före den lagändring som trädde i kraft vid ingången av 2000 utbetalades den del av rehabiliteringspenningen som motsvarade lönen till arbetsgivaren, om denna hade betalat lön för samma tid. Syftet med bestämmelsen var uttryckligen att hindra att lön och rehabiliteringspenning utbetalades samtidigt. Till följd av lagändringen kommer både lönen och rehabiliteringspenningen i sin helhet arbetstagaren till godo, när en i arbetslivet aktiv persons arbetsförmåga upprätthålls genom arbetspensionsrehabilitering. Detta kan inte anses vara ändamålsenligt. Bestämmelsen om utbetalning till av rehabiliteringspenning borde ändras så att den motsvara den lag som gällde före 2000.

På samma sätt som rehabiliteringspenningen är också utbetalningen av invalidpension till arbetsgivaren begränsad till att pensionen har beviljats retroaktivt för samma tid som

arbetsgivaren har betalat lön för sjukdomstid. Så har det varit redan före nämnda lagändring. Det finns dock situationer där en person som får invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg samtidigt kan ha ett arbete som han eller hon får lön för. Också i dessa fall skulle det vara motiverat att en del av pensionen och rehabiliteringstillägget som motsvarar lönen utbetalas till arbetsgivaren oberoende av om invalidpensionen och rehabiliteringstillägget har betalats retroaktivt eller om den lön som arbetsgivaren betalat är lön för sjukdomstid eller annan lön.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

2.1. Lagen om pension för företagare

Bestämmelserna i FöPL om nedsatta försäkringspremier för nya företagare skall enligt förslaget ändras så att en ny företagare kan få nedsatt premie oberoende av hur gammal han eller hon är när företagareverksamheten inleds, att tiden med nedsatt premie blir längre och att nedsättningen, på det sätt som anges närmare i propositionen, gäller förutom den första företagareverksamheten som omfattas av FöPL också den andra företagareverksamheten. Samtidigt föreslås dock att nedsättningen i procent av försäkringspremien blir hälften mindre än den nuvarande nedsättningen.

Syftet med de föreslagna ändringarna är att allt fler av de företagare som startar företagareverksamhet skall omfattas av den nedsatta premien för nyetablerade företagare och att de nya företagarna skall vara mer jämställda sinsemellan än tidigare. Förslaget att slopa åldersgränsen skulle uppmuntra till grundande av företag också vid högre ålder. Å andra sidan har man försökt utforma ändringarna så, att det nya systemet med nedsatt försäkringspremie skall vara kostnadsneutralt i jämförelse med det gällande systemet.

Enligt förslaget skall nya företagare ha rätt till nedsatt försäkringspremie oberoende av i vilken ålder han eller hon inleder företagareverksamheten. Premieprocentsatsen föreslås bli 75 % av den premieprocentsats för företagare som fastställs årligen. Försäkrings-

premien beräknas enligt den nedsatta procentsatsen under de första 48 månaderna av den första företagareverksamheten som omfattas av FöPL. Försäkringspremien enligt den nedsatta premieprocenten skall begränsas till högst de två första företagareverksamheter som en företagare inleder. Det innebär att försäkringspremien för en företagare vars första företagareverksamhet inte pågår i 48 månader bestäms enligt den nedsatta procentsatsen också under en andra företagareverksamhet under den tid som han eller hon på basis av den återstående tiden av de 48 månaderna fortfarande har rätt till försäkringspremien enligt den nedsatta procentsatsen.

I förslaget är den nedsatta försäkringspremien för nya företagare begränsad till företagarens två första företagareverksamheter, eftersom det i praktiken skulle vara svårt att genomföra arrangemanget om premiened-sättningen alltid beviljades för en ny företagareverksamhet så länge som det återstår tid av de föreslagna 48 månaderna. Det skulle förutsätta att pensionsskyddscentralen skapar ett övervakningssystem som följer med hur mycket som återstår av tiden med nedsatt försäkringspremie när en företagareverksamhet upphör. När det gäller antalet företagareverksamheter uppmuntrar en obegränsad rätt till nedsatt försäkringspremie inte heller till att fortsätta företagareverksamheten. Däremot kan den nu föreslagna utvidgningen till de två första företagareverksamheterna korrigera missförhållandet i anslutning till det gällande systemet så till vida att ett avbrott i den första företagareverksamheten p.g.a. moderskapsledighet, militärtjänst eller någon annan anledning inte förtar rätten till nedsatt försäkringspremie när företagareverksamhet som omfattas av FöPL åter inleds, i de fall där det återstår tid med nedsatt försäkringspremie. Enligt förslaget måste dock företagaren för att få nedsatt försäkringspremie under en andra företagareverksamhet själv yrka på att få nedsatt försäkringspremie under den återstående tiden. På basis av företagarens yrkande kontrollerar pensionsanstalterna i registret hur lång tid med nedsatt försäkringspremie som återstår.

Enligt förslaget är den nedsatta försäkringspremien uttryckligen avsedd för nya fö-

retagare. Det innebär att ett villkor för tillämpningen av det nya systemet med nedsatt premie är att företagaren inleder företagareverksamhet som omfattas av lagen första gången när det nya systemet är i kraft. Det nya systemet med nedsatt premie tillämpas alltså inte på företagare vars FöPL-företagarverksamhet har upphört innan den föreslagna ändringen trädde i kraft och som inleder en ny företagareverksamhet som omfattas av lagen efter det att ändringen har trätt i kraft. Även företagareverksamhet som utövas medan en företagare som är befriad från försäkringsskyldigheten och som utan befrielsen skulle ha varit skyldig att teckna en försäkring enligt lagen, skall anses vara utövande av företagareverksamhet som omfattas av lagen.

2.2. Lagen om pension för arbetstagare

Det föreslås att 19 c § 1 mom. APL ändras så att rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg som beviljats en arbetstagare utöver och för samma tid som arbetsgivaren utbetalat lön till den del som motsvarar lönen kan utbetalas till arbetsgivaren. Den del av rehabiliteringspenningen eller invalidpensionen och rehabiliteringstillägget tillsammans som överskrider den lön som utbetalats för samma tid skall betalas till arbetstagaren. Det är inte ändamålsenligt att arbetstagaren under samma tid får lön och rehabiliteringspenning eller invalidpension med rehabiliteringstillägg till den del som rehabiliteringspenningen eller invalidpensionen med rehabiliteringstillägget tillsammans inte överskrider lönen.

Till andra delar förblir 19 c § 1 mom. oförändrat. Inte heller 19 c § 7 mom. APL ändras, varför det kommer att utöver invalidpension i tillämpliga delar också att gälla rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg. Det innebär att ett villkor för utbetalningen

av dessa förmåner till arbetsgivaren är att arbetsgivaren meddelar pensionsanstalten i tillräckligt god tid att förmånen skall betalas till arbetsgivaren.

3. Propositionens verkningar

Den föreslagna nedsättningen av försäkringspremien för nya företagare kommer enligt pensionsskyddscentralens bedömning att årligen gälla ca 56 000 personer. Den föreslagna ändringen har inga statsekonomiska verkningar eller ekonomiska verkningar för pensionsanstalterna. Samtidigt som kretsen av företagare som omfattas av rätten till nedsatt försäkringspremie utvidgas och tiden för nedsättningen förlängs i jämförelse med det gällande systemet sjunker nedsättningen av försäkringspremien från 50 till 25 %. Den sänkande och den ökande inverkan som ändringarna har på pensionsinkomsten har uppskattats vara lika stora.

Ändringen som gäller utbetalning av rehabiliteringspenning och invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg kommer inte heller att ha några statsekonomiska verkningar. Ändringen inverkar inte heller på arbetspensionskostnaderna, eftersom det endast är fråga om till vem en beviljad förmån utbetalas. För den enskilda medborgaren innebär ändringen att rehabiliteringspenning eller invalidpension och rehabiliteringstillägg inte utbetalas samtidigt som lön.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med representanter för pensionsskyddscentralen. Propositionen grundar sig på förslag till ändringar av FöPL och APL som har godkänts av pensionsskyddscentralens styrelse.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lagen om pension för företagare

1 §. I paragrafen ändras 3 mom. 2 punkten ändras så att den nedre gräns för arbetsinkomsten som fastställs i lagrummet ändras från nuvarande månatlig arbetsinkomst till årlig arbetsinkomst. Den föreslagna ändringen ändrar inte sakinnehållet i bestämmelsen.

Till 4 mom. fogas för tydlighetens skull en bestämmelse om att bestämmelser om pensionsskydd vid utövande av idrott finns i lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare.

9 §. I paragrafens 2 mom. bestäms om nedsatt försäkringspremie för nya företagare. Dessa bestämmelser ändras så att en ny företagare kan få att nedsatt försäkringspremie oberoende av sin ålder. Den nedsatta försäkringspremien skall vara 75 % av den i 1 mom. angivna årligen för företagare fastställda premieprocentsatsen. Försäkringspremien skall beräknas enligt det nedsatta procenttalet högst under de första 48 månaderna av företagareverksamheten. Den nedsatta försäkringspremien skall begränsas till högst de två första företagareverksamheterna så, att en företagare, vars första företagareverksamhet som omfattas av FöPL inte pågår i 48 månader, kan yrka att få försäkringspremien beräknad enligt det nedsatta procenttalet också under den följande företagareverksamhet som inleds efter den första företagareverksamheten för den tid som återstår av de 48 månaderna när den första företagareverksamheten pågått en kortare tid än 48 månader. Längden på tiden mellan den första och den andra företagareverksamheten begränsas inte i bestämmelsen.

Eftersom en företagare kan teckna försäkring för sin andra företagareverksamhet i en annan pensionsanstalt än för den första företagareverksamheten, skall företagaren själv

yrka på att få nedsatt försäkringspremie under den andra företagareverksamheten. När en företagare yrkar på nedsatt försäkringspremie för en andra företagareverksamhet, kontrollerar pensionsanstalten i registret den återstående tiden med nedsatt försäkringspremie och försäkringspremien fastställs för denna tid enligt den nedsatta premieprocentsatsen.

När det föreslagna lagrummet tillämpas anses också tid under vilken en företagare som är befriad från att teckna försäkring enligt lagen utan befrielsen skulle ha varit skyldig att teckna FöPL-försäkring vara företagareverksamhet som omfattas av FöPL. Vid tillämpningen av det föreslagna lagrummet innebär förfarandet i 7 § 3 mom. FöPL gällande s.k. tekniskt avbrott inte att företagareverksamheten avbryts.

Enligt 12 § 1 mom. FöPL har en tvångsförsäkrad företagare fortsättningsvis inte rätt till nedsatt försäkringspremie för nya företagare (12 § 3 mom.).

1.2. Lagen om pension för arbetstagarare

10 a §. Hänvisningen i 2 mom. till 1 § 6 mom. APL skall ändras så att den gäller 1 § 7 mom., som är den korrekta bestämmelsen i gällande 1 §.

19 c §. I 1 mom. bestäms om utbetalning av retroaktivt beviljad invalidpension och rehabiliteringspenning till arbetsgivaren när arbetsgivaren för samma tid har utbetalat lön för sjukdomstiden. Lagrummet skall ändras så att rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg skall till den del som de motsvarar lönen utbetalas till arbetsgivaren för samma tid som arbetsgivaren utbetalat lön till arbetstagararen. Det innebär att rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg kan utbetalas till arbetsgivaren också när det är fråga om en förmån som inte beviljats retroaktivt och den lön som arbets-

givaren har betalat inte är lön för sjukdomstid.

Bestämmelsen i det gällande lagrummet om att retroaktivt beviljad invalidpension utbetalas till arbetsgivaren för den tid som denne utbetalt lön för sjukdomstid ändras inte. Också de begränsningar av utbetalningen av rehabiliteringspenning och invalidpension till arbetsgivaren som finns i det gällande lagrummet kvarstår oförändrade och de utvidgas till att gälla också förslagets utbetalningssituationer.

Med stöd av det föreslagna 1 mom. kan de nämnda förmånerna utbetalas till arbetsgivaren högst för samma tid som denne utbetalt lön och till samma belopp som lönen, varför en eventuell överskridande del av invalidpensionen, rehabiliteringspenningen eller invalidpensionen och rehabiliteringstillägget tillsammans utbetalas till arbetstagaren. Utbetalning av förmånerna till arbetsgivaren kräver också ett meddelande enligt 1 § 7 mom. APL.

2. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2001.

Enligt förslaget skall 9 § 2 mom. FöPL tillämpas på sådana företagare vilkas första företagareverksamhet som omfattas av FöPL har börjat efter det att lagen har trätt i kraft. På en sådan företagare vars första företagareverksamhet som omfattas av FöPL har inletts innan det föreslagna 9 § 2 mom. har trätt i kraft tillämpas 9 § 2 mom. sådant det lyder innan den föreslagna ändringen trädde i kraft. Fram till slutet av 2002 kommer det alltså att finnas nedsatta försäkringspremier som beviljats både enligt de gamla och enligt de nya bestämmelserna.

Enligt förslaget skall 19 c § 1 mom. APL tillämpas på rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg som utbetalas efter det att lagen trätt i kraft.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av 1 och 9 § lagen om pension för företagare**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 14 juli 1969 om pension för företagare (468/1969) 1 § 3 mom. 2 punkten och 4 mom. samt 9 § 2 mom.,

av dessa lagrum 1 § 4 mom. sådant det lyder i lag 373/1995 och 9 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1436/1991, som följer:

1 §

Denna lag gäller likväl icke:
-----

2) företagare, vars i 7 § avsedda årliga arbetsinkomst av i denna lag avsett förvärvsarbete bör uppskattas till i medeltal mindre än det belopp som anges i 1 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare (395/1961) multiplicerat med tjugofyra;

Denna lag gäller inte heller utövande av idrott. Bestämmelser om pensionsskydd vid utövande av idrott finns i lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare (575/2000).
-----

9 §

Företagarens premieprocentsats är 75 procent av det i 1 mom. angivna procenttalet
-----

under de första 48 månaderna av den första företagarkerksamheten som omfattas av denna lag. Om den första företagarkerksamheten pågår en kortare tid än 48 månader, uppbärs försäkringspremien på yrkande av företagaren enligt den nedsatta procentsatsen för den tid som återstår av de 48 månaderna också i en andra företagarkerksamhet som omfattas av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

Lagens 9 § 2 mom. tillämpas på en sådan företagare som för första gången inleder företagarkerksamhet enligt lagen om pension för företagare när denna lag gäller. På en företagare vars företagarkerksamhet enligt lagen om pension för företagare för första gången har inletts innan denna lag träder i kraft, tillämpas 9 § 2 mom. lagen om pension för företagare i den lydelse som gäller när denna lag träder i kraft.

2.

Lag

om ändring av 10 a och 19 c § lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/1961) 10 a § 2 mom. och 19 c § 1 mom.,

dessas lagrum sådana de lyder, 10 a § 2 mom. i lag 1482/1995 och 19 c § 1 mom. i lag 1331/1999, som följer:

10 a §

Om utredningen av arbetsförhållandet gäller ett ärende som pensionsskyddscentralen enligt 1 § 7 mom. skall avgöra, meddelar pensionsskyddscentralen ett beslut som avses i 1 mom.

19 c §

Har en pensionsanstalt beviljat en arbetstagare invalidpension retroaktivt och har arbetsgivaren för samma tid till honom eller henne utbetalt lön för sjukdomstiden, betalas pensionen för denna tid på ansökan till arbetsgivaren, likväl högst till det belopp som utbetalts i lön för samma tid. Pensionen utbetalas inte till arbetsgivaren till den del den med stöd av 4 d § 4 mom. skall utges till

sjukförsäkringsfonden och pensionen utbetalas inte heller när arbetsgivaren med stöd av någon annan lag har fått ersättning för den lön som han utbetalt. Om arbetstagaren har beviljats rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg och arbetsgivaren har betalt eller betalar arbetsgivaren lön för samma tid, iaktas vid betalning av rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg samma förfarande som ovan föreskrivs för betalning av invalidpension.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

Lagens 19 c § 1 mom. tillämpas på förmåner som utbetalas efter att denna lag trätt i kraft.

Helsingfors den 24 november 2000

Republikens President

TARJA HALONEN

Social- och hälsovårdsminister *Maija Perho*

1.

Lag**om ändring av 1 och 9 § lagen om pension för företagare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 14 juli 1969 om pension för företagare (468/1969) 1 § 3 mom. 2 punkten och 4 mom. samt 9 § 2 mom.,
av dessa lagrum 1 § 4 mom. sådant det lyder i lag 373/1995 och 9 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1436/1991, som följer:

Gällande lydelse

1 §

Denna lag gäller likväl icke:
-----

2) företagare, vars månatliga arbetsinkomst av i denna lag avsett förvärvsarbete bör uppskattas till i medeltal mindre än det *dubbla* beloppet av det som förutsättes i 1 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare (395/61);

Denna lag gäller inte heller utövande av idrott.
-----

9 §

Har en företagare när han inleder verksamhet enligt denna lag inte fyllt 43 år, är premieprocentsatsen hälften av det i 1 mom. angivna procenttalet det år då företagarkerksamheten inleddes och under de två följande kalenderåren. Har företagarens

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag gäller likväl icke:
-----

2) företagare, vars i 7 § *avsedda årliga* arbetsinkomst av i denna lag avsett förvärvsarbete bör uppskattas till i medeltal mindre än det belopp som *anges* i 1 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare (395/1961) *multipliserat med tjugofyra*;

Denna lag gäller inte heller utövande av idrott. *Bestämmelser om pensionskydd vid utövande av idrott finns i lagen om olycksfalls- och pensionskydd för idrottsutövare (575/2000).*
-----

9 §

Företagarens premieprocentsats är 75 procent av det i 1 mom. angivna procenttalet under de första 48 månaderna av den första företagarkerksamheten som omfattas av denna lag. Om den första företagarkerksamheten pågår en kortare tid än 48 måna-

Gällande lydelse

premieprocentsats på grundval av hans tidigare företagarkerksamhet dock bestämts enligt detta moment, beräknas hans försäkringspremie enligt 1 mom.

Föreslagen lydelse

der, uppbärs försäkringspremien på yrkan-
de av företagaren enligt den nedsatta pro-
centsatsen för den tid som återstår av de 48
månaderna också i en andra företagarker-
samhet som omfattas av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari
2001.

Lagens 9 § 2 mom. tillämpas på en sådan
företagare som för första gången inleder
företagarkerksamhet enligt lagen om pen-
sion för företagare när denna lag gäller. På
en företagare vars företagarkerksamhet en-
ligt lagen om pension för företagare för
första gången har inletts innan denna lag
träder i kraft, tillämpas 9 § 2 mom. lagen
om pension för företagare i den lydelse som
gäller när denna lag träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av 10 a och 19 c § lagen om pension för arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/1961) 10 a § 2 mom. och 19
c § 1 mom.,
dessa lagrum sådana de lyder, 10 a § 2 mom. i lag 1482/1995 och 19 c § 1 mom. i lag
1331/1999, som följer:

Gällande lydelse

10 a §

Om utredningen av arbetsförhållandet
gäller ett ärende som pensionsskyddscentra-
len enligt 1 § 6 mom. skall avgöra, medde-
lar pensionsskyddscentralen ett beslut som
avses i 1 mom.

Föreslagen lydelse

10 a §

Om utredningen av arbetsförhållandet
gäller ett ärende som pensionsskyddscentra-
len enligt 1 § 7 mom. skall avgöra, medde-
lar pensionsskyddscentralen ett beslut som
avses i 1 mom.

19 c §

Har en pensionsanstalt beviljat en arbetstagare invalidpension eller rehabiliteringspenning retroaktivt och har arbetsgivaren för samma tid till honom eller henne utbetalt lön för sjukdomstiden, betalas pensionen eller rehabiliteringspenningen för denna tid på ansökan till arbetsgivaren, likväl högst till det belopp som utbetalts i lön för samma tid. Pensionen utbetalas inte till arbetsgivaren till den del den med stöd av 4 d § 4 mom. skall utges till sjukförsäkringsfonden och pensionen eller rehabiliteringspenningen utbetalas inte heller till arbetsgivaren när arbetsgivaren med stöd av någon annan lag har fått ersättning för den lön som han utbetalt för sjukdomstiden.

19 c §

Har en pensionsanstalt beviljat en arbetstagare invalidpension retroaktivt och har arbetsgivaren för samma tid till honom eller henne utbetalt lön för sjukdomstiden, betalas pensionen för denna tid på ansökan till arbetsgivaren, likväl högst till det belopp som utbetalts i lön för samma tid. Pensionen utbetalas inte till arbetsgivaren till den del den med stöd av 4 d § 4 mom. skall utges till sjukförsäkringsfonden och pensionen utbetalas inte heller när arbetsgivaren med stöd av någon annan lag har fått ersättning för den lön som han utbetalt. *Om arbetstagaren har beviljats rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg och arbetsgivaren har betalt eller betalar arbetsgivaren lön för samma tid, iakttas vid betalning av rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg samma förfarande som ovan föreskrivs för betalning av invalidpension.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

Lagens 19 c § 1 mom. tillämpas på förmåner som utbetalas efter att denna lag trätt i kraft.
